

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ПСИХОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ

Загальноєвропейська та світова тенденція інтеграції, глобалізації та стандартизації європейської освіти на засадах Болонської угоди зумовлюють розгляд проблем освіти з точки зору компетентнісного підходу. Сучасні концепції освіти пропонують відмовитися від традиційних «знання—вміння—навички» (ЗУНи) на ключові компетенції в інтелектуальній, суспільно-політичній, комунікативній, інформаційній та інших сферах. Новітня освітня парадигма в якості пріоритетів професійної освіти розглядає орієнтацію на адекватні сучасним тенденціям суспільного розвитку інтереси особистості, а також спрямована на становлення спеціаліста-професіонала — компетентного, ерудованого, творчого, конкурентоспроможного. Таким чином, виникає необхідність переходу навчання «від науки» (навчальних предметів) до навчання «від спеціаліста» (професії).

В цьому зв'язку особлива роль належить психологічній підготовці, оскільки психологічна компетентність як складова професійної компетентності стає одним із критеріїв якості професійної підготовки та професійної майстерності.

Реалізація компетентнісного підходу у професійній підготовці вимагає наукових розробок та досліджень щодо змісту, методів, форм, контролю та оцінювання. Цілком закономірно поставити питання про те, яким чином реалізовувати функцію контролю та оцінювати розвиток і формування психологічних компетенцій. Перш за все, тут необхідно визначитися, рівень розвитку яких психологічних компетенцій вважати професійно важливими та такими, що їх необхідно оцінювати. Це вимагає підібрати та адаптувати у відповідності до поставлених цілей такі завдання, які будуть давати можливість студенту розвивати та проявляти конкретні психологічні компетенції, а викладачу виносити судження щодо рівня їх розвитку і, відповідно, оцінювати їх. Найефективнішими з точки зору формування та розвитку психологічних компетенцій є тренінг як організаційна форма, що дозволяє найгнучкіше реалізовувати цілі розвитку та формування професійних та психологічних компетенцій. Що стосується безпосереднього формування тих чи інших компетенцій, то тут доцільним є метод аналізу конкретних ситуацій (кейс-метод), психологічні та психогімнастичні вправи, різні ділові та психологічні ігри.

На сьогоднішній день за межами педагогіки, наприклад у HR-менеджменті, розроблено та апробовано кілька методів контролю та оцінювання професійних та психологічних компетенцій, зокрема: спостереження за поведінкою у процесі діяльності, інтерв'ю по компетенціям та структуроване інтерв'ю, тести на основі системних задач та інші різновиди тестів, асесмент центр (Assessment Centre).

Практики та прихильники асесмент центр переконують, що саме цей метод є найадекватнішим щодо оцінювання рівня сформованості компетенцій, так як його основні процедури дають можливість оцінити — чи здатна особистість ефективно реалізувати наявні у неї компетенції у професійно значущих ситуаціях. Тому що, як показує досвід, людина не завжди адекватно застосовує ті чи інші компетенції.

Важливими в контексті контролю та оцінювання є питання про рівні формування компетенцій. У європейських країнах для освіти визначеними є два рівні компетенцій. До першого рівня відносяться компетенції, що пов'язані зі здатністю логічно та послідовно презентувати знання, контекстуалізувати інформацію та інтерпретувати її, використовувати методи критичного аналізу, тобто реалізовувати основні когнітивні чи гностичні компетенції. Компетенції другого рівня пов'язані із застосуванням когнітивних компетенцій на практиці у безпосередній професійній діяльності. Що стосується другого рівня психологічних компетенцій, то це означає не просто знати ті чи інші феномени, теорії, концепції, але й реалізовувати ці знання у практичній діяльності та повсякденному житті. Цей аспект є найпроблематичнішим щодо оцінювання та контролю як професійних, так і психологічних компетенцій, однак зусилля потрачені на його розробку будуть не марними, оскільки поняття «компетентність» та «компетенції» мають суттєву пояснювальну силу.

*Корольов Д. К., канд. псих. наук, доцент
кафедри педагогіки та психології*

ЕМПІРИЧНА ПЕРЕВІРКА ТА ВІДБІР ЗАВДАНЬ ДЛЯ ТЕСТУ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

Завдання, сконструйовані на первинному етапі розробки тесту досягнень, потребують оцінювання, яке є підставою для їх включення до підсумкової версії тесту. З цією метою мають бути визначені складність, надійність та валідність кожного завдання.